

**TEMEL İBADETLER
KONUSUNDA HANEFÎLER
VE ŞÂFÎLER ARASINDAKİ
FARKLILIKLAR**

Muhammed ÜNVERDİ

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-157-5

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Akademişyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

Temel İbadetler Konusunda Hanefler ve
Şâfiler Arasındaki Farklılıklar

Yayıncı Sertifika No

47518

Yazar

Muhammed ÜNVERDİ

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

DOI

10.37609/akya.1291

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

GENEL DAĞITIM

Akademişyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

İslam, insanları düşünmeye sevk eden, onları dogmatik fikirlerden ve donmuş düşüncelerden arındıran bir dindir. Bu nedenle akıl, ilahi hitabın anlaşılmasında en önemli etkenlerden biri olarak göze çarpmaktadır. İyiyi kötüden ayıracak, iyi olanı, güzel ve faydalı olanı bulacak olan şüphesiz akıldır.

Müctehidler de İslam teşriinin anlaşılması hususunda, iyiyi ve doğruyu bulmak için çalışmış ve zekâlarını olanca güçleriyle zorlayarak kendi görüşlerini ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda müctehidler birbirlerinden farklı hükümlere ulaşmaları ve bunun sonucunda da bazı meselelerde ihtilâfın vuku bulması olağandır. Bu ihtilâflar, nasları anlayış yolunun farklılığı (hafî, müşkil, mücmel, sarîh, kinaye, mecaz, hakikat, hâs, amm, mutlak, mukayyed); nasların delaletinin, müctehidin bu manalara vukufundan kaynaklanan farklı sonuçlarının olması; hadisleri delil alırken, hadislerin farklı kategorize edilmesi ve farklı yorumlanmaları (mütevatir, meşhur, haber-i vahid, mürsel, muttasıl, munkatı, merfu) gibi etkenlere bağlıdır. Mesela Hanefiler, hadis konusunda titiz davranmışlar ve haber-i vahidi delil olarak kabul etmekte sıkı şartlar ileri sürmüşler, Şâfiiler ise haber-i vahidi kıyasa tercih etmişlerdir. Yine Hanefiler mürsel hadisi delil olarak alırken Şâfiiler, mürsel hadisi, delil olarak almamışlardır. Hanefiler, deliller hiyerarşisinde, istihsanı sıkça ön plana çıkarırken Şâfiiler, istihsanı delil olarak kabul etmezler. İşte bu gibi sebeplerle, müctehidler, farklı hükümlere varmış ve bunlardan birçoğu da mezheplerin meselelerini teşkil etmiştir.

Delillerden hüküm çıkarmada müctehidler, kendi ichtihadlarına göre hüküm vermiştir. Müctehidler (mezhep imamları) meseleleri münakaşa etmişler, delillere dayanarak meseleyi incelemişler ve hakikatin ortaya çıkması için çalışmışlardır. Hepsisi de mezhep taassubuna gitmeden, görüşlerini, İslam'ın iki ana kaynağı olan, Kur'an ve Sünnet'e (Rasulullah'a) dayandırmışlardır.

Müctehidler varmış olduğu bu hükümler sonucu, toplumda bazı problemler aksetmiş ve bunun sonucunda da, firkalar, mezhep taassup-

ları ve zaman içerisinde birbirlerinin görüş ve delillerini çürütme gayesi içerisinde olan farklı görüşlere mensup oluşumlar ortaya çıkmıştır.

Geçmişte çok fazla kendini hissettirmemekle birlikte günümüzde, mezhep telakkisinin yanlış aksettirilmesi sonucu, Hanefî-Şâfiî anlayışı ön plana çıkmıştır. Oysa ki her iki mezhep de (yukarıda bahsettiğimiz nedenlerden dolayı farklı sonuçlara ulaşmış) ulaştığı sonuçları nasrlara (Kur'an'a ve Sünnet'e) dayandırmış sünni ekole mensup mezheplerdir. Bunun yanı sıra, aynı devirlerde (hicri 2. ve 3. asırlarda) yaşamış olmaları hasebiyle, birbirleriyle bilgi alış-verişi içerisinde bulunan bu müctehidlerin asıl gayeleri, ilahî hitabın anlaşılması için çalışmak ve İslam dinine hizmet etmek olmuştur.

Öte yandan, İslam hukuku, çok geniş bir disiplin olup, büyük bir coğrafyaya yayılmıştır. Birçok farklı ekol içermektedir. Bunların içinde, yaşadığımız coğrafyada (Türkiye), sünni fıkıh mezheplerinden, Hanefî ve Şâfiî mezhepleri ön plana çıkmaktadır. Biz bu çalışmamızda, her iki mezhep kurucusundan ve mezhepten kısaca bahsettikten sonra, mezhepler arası farklılıklar şeklinde adlandırabileceğimiz hilâf ilminin doğuşu, gelişimi ve literatüründen bahsedeceğiz. Daha sonra hilâf ilminin pratiğe yansımaları olan ibadetler (namaz, zekât, oruç, hac) alanında, Hanefî ile Şâfiî mezhepleri arasındaki bazı ihtilâflı meselelere ve mezheplerin bu meselelere getirmiş oldukları delillere değinmeye çalışacağız.

İkinci bölümde namaz ve diğer ibadetler için gerekli olan hükmi ve maddi temizlik, bu temizliğin yapılabilmesi için gerekli olan araç ve gereçlerden, bu temizliğin hangi şartlarda ve durumlarda yapılması gerektiğinden kısaca bahsettikten sonra, üçüncü bölümde namaz, namazla mükellef olma, namazın kılınışı, namaz çeşitleri gibi hususlara değineceğiz. Dördüncü bölümde de zekâtta, zekâta tabi mallardan, zekâtı gerektirecek olan nisabdan, zekâtı verecek ve alacak olan kişiden ve fitır sadakasından bahsedeceğiz. Beşinci bölümde oruç ve oruçla ilgili bazı ihtilâflı meselelere, altıncı ve son bölümde de hac ile ilgili meselelere değineceğiz.

Mukayeseli olması ve çalışmamıza ışık tutması hasebiyle, bu çalışmada kaynak olarak, Zemahşeri'nin (ö.538/1144) Ruûsu'l-Mesâil adlı eserinden, ayrıca h. III. asırdan sonra ekolleşmeye başlayan, İs-

lam fıkıh mezheplerinden olan her iki sünnî mezhebin, usûl ve fûrûa dair asıl kaynaklarından yararlanarak, delillerle beraber meseleleri izaha çalıştık. Hanefî âlimlerden Ebu Cafer et-Tahâvî'nin (ö.321/933) el-Muhtasar, Kudûrî'nin (ö.428/1037) el-Muhtasar, İmam Serahsî'nin (ö.483/1090) el-Mebsût adlı hacimli eseri, Alâuddin es-Semerkan-dî'nin (ö.539/1144) Tuhfetü'l-Fukahâ, Kâsânî'nin (ö.587/1191) Bedai'ü's-Sanai', Burhaneddin el-Merğînânî'nin (ö.593/1197) el-Hidâye adlı eserleri; Şâfiî âlimlerden İmam Şâfiî'nin (ö.204/820) er-Risâle ve el-Ümm, İsmail el-Müzenî'nin (ö.264/878) el-Muhtasar, Ebû İshak eş-Şîrâzî'nin (ö.476/1083) et-Tenbîh ve el-Mühezzeb, İmam Nevevî'nin (ö.676/1277) el-Mecmû' ve el-Minhâc, Gazzâlî'nin (ö.505/1111) el-Vecîz adlı eserleri, kullandığımız kaynaklardan bazılarıdır.

Bu çalışmanın her aşamasında, çok değerli vakitlerini bizden esirgemeyerek, bizi dinleyen ve engin bilgileriyle bize ışık tutan, çok kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Nasi ASLAN'a, gerek bilgisi gerekse bilgisinin cömertliğiyle her türlü, maddî-mânevî, destekte bulunan saygıdeğer hocam ve babam Ömer ÜNVERDİ'ye şükranlarımı arz eder, kaynak teminindeki yardımlarından dolayı Mustafa HAYTA'ya, İSAM'a ve yapıcı yönlendirmelerinden dolayı değerli jüri hocalarım Doç. Dr. Bekir TATLI ve Yard. Doç. Dr. Hakan COŞAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

Muhammed ÜNVERDİ

KISALTMALAR

bkz.	:	Bakınız
b.	:	Bin
çev.	:	Çeviren
DİA	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DİB	:	Diyanet İşleri Başkanlığı
ef.	:	Efendi
fak.	:	Fakültesi
h.	:	Hicri
mad.	:	Madde
nr.	:	numara
nşr.	:	Neşreden
s.	:	Sayfa
tahk.	:	Tahkik eden
TDV	:	Türkiye Diyanet Vakfı
TSMK	:	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
trz.	:	Tarih Yok
vd.	:	ve devamı
vb.	:	ve benzeri
Yay.	:	yayımları

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

GİRİŞ	1
1.1. Konunun Amacı	1
1.2. Konunun Kapsamı	2
1.3. Araştırmanın Metodu	3
1.4. Mezheplerin Teşekkülü ve Mezhep İmamları.....	4
1.4.1. Mezheplerin Teşekkülü	4
1.4.2. İmâm-I Âzâm Ebu Hanife (H.80-150/M.699.767)	9
1.4.2.1. Hayatı ve Şahsiyeti.....	9
1.4.2.2. Eserleri.....	13
1.4.3. Muhammed B. İdris Eş-Şâfiî (H.150-204/M.767.819)	14
1.4.3.1. Hayatı ve Şahsiyeti	14
1.4.3.2. Eserleri.....	18
1.4.4. Hanefî Mezhebi	20
1.4.4.1. Hanefîliğin Teşekkülü ve Gelişmesi.....	20
1.4.4.2. Hanefî Mezhebinin Karakteristik Özelliği, Usûl ve Görüşleri, Müftâ-bih Olan Görüşlerde Hiyerarşi	23
1.4.4.3. Hanefîliğin Yayılma Alanı	26
1.4.5. Şâfiî Mezhebi	27
1.4.5.1. Şâfiî Mezhebinin Teşekkülü ve Gelişmesi	27
1.4.5.2. Şâfiî Mezhebinin Karakteristik Özelliği, Usûl ve Görüşleri, Müftâ-bih Olan Görüşlerde Hiyerarşi	29
1.4.5.3. Şâfiîliğin Yayıldığı Bölgeler.....	32
1.5. İlm-i Hilâf	33
1.5.1. Tanımı ve Benzer İlimlerle İlişkisi.....	33
1.5.2. Doğuşu ve Gelişimi.....	42

1.5.3. Literatürü.....	45
BÖLÜM 2	
NAMAZ ÖNCESİ TAHARET.....	53
2.1. Necasetin Giderilmesi.....	53
2.1.1. Sularla Necasetin Giderilmesi Meselesi.....	53
2.1.2. Mutlak Olmayan Su ile Abdest Almak.....	55
2.1.3. Temizlikte Niyet.....	56
2.1.4. İstinca ve İstibra.....	57
2.2. Hükmî Kirliliğin Giderilmesi.....	58
2.2.1. Mazmaza ve İstinşak.....	58
2.2.2. Mesh.....	59
2.2.2.1. Abdest Bitmeden Önce Giyilmiş Olan Mestlere Meshetmek.....	60
2.2.2.2. Çizme veya Potin (Bot) Üzerine Mesh.....	61
2.2.3. Gusül ve Guslü Gerektiren Durumlar.....	62
2.2.3.1. Hayız ve Nifas.....	64
2.2.3.1.1. Hayız Müddeti.....	65
2.2.3.1.2. Hayız Müddetinin Uzaması Durumunda Yıkanmadan Önce Birleşme (Vat').....	67
2.2.3.1.3. Nifas Müddeti.....	67
2.2.3.2. Cünüplük ve Meninin Hükmü.....	68
2.3. Abdest ile İlgili İhtilaflar.....	69
2.3.1. Abdestte Tertibin Hükmü.....	71
2.3.2. Abdestte Baş Meshetmenin Miktarı ve Tekrarı.....	72
2.3.3. Kazâ-i Hâcet Esnasında Kibleye Yönelmenin Hükmü.....	74
2.3.4. Hâcet Yolları Dışından Çıkan Şeylerin Abdeste Tesiri.....	74
2.3.5. Namazda Gülmenin (Kahkaha) Abdest ve Namaza Tesiri.....	75
2.3.6. Avret Yerine Dokunmanın Abdeste Tesiri.....	76
2.3.7. Kadına Dokunmanın Abdeste Tesiri.....	77
2.4. Teyemmüm İle İlgili Hükümler.....	78
2.4.1. Vakit Girmeden Önce Teyemmüm.....	79

2.4.2. Geç Kalma Endişesi İle Teyemmüm	79
2.4.3. Yeterli Suyun Bulunmadığı Durumda Teyemmüm Etmek ve Suyu Unutarak Teyemmüm Etmenin Hükmü	80
2.4.4. Toprak Dışındaki Maddelerle Teyemmüm	82
2.4.5. İki Namazı Bir Teyemmümle Cem' Etmek	83

BÖLÜM 3

NAMAZ	85
3.1. Namaz Vakitlerindeki Görüş Ayrılıkları.....	86
3.1.1. Sabah Namazının En Faziletli Vakti.....	86
3.1.2. Fecr'den Önce Sabah Ezanının Hükmü	87
3.1.3. Öğle Namazının Vakti	87
3.1.4. İkinci Namazı Vaktinin Sonunda Öğle Namazını Hatırlamak ve Öğle Namazını İkinci Namazıyla Birleştirmenin Hükmü.....	88
3.1.5. Akşam Namazının Vakti.....	89
3.2. Namazın (Vücubiyetinin) Vakti	90
3.3. Ezanda Tercî.....	92
3.4. Kâmet Lafızlarının Okunuşu.....	92
3.5. Namazda Örtünme (Setr)	93
3.6. Namazda Kibleye Yönelme	94
3.7. Tekbir Lafzı.....	95
3.7.1. İftitah Tekbiri.....	96
3.8. Namazda Kıraat ile İlgili Meseleler.....	97
3.8.1. Namazda Fatıha Sûresini Okumanın Hükmü.....	97
3.8.2. Fatıha Sûresinden Sonra Âmîn Demenin Hükmü	98
3.8.3. Namazda Farklı Bir Dilde Kur'an Okuma	99
3.8.4. Besmelenin Kur'an'dan Olup Olmadığı Meselesi	100
3.8.5. Cemaatin (Me'munun) İmamla Beraber Namazda Kıraati.....	102
3.8.6. İmanın Tahmidî	103
3.9. Namazda Konuşmanın Namaza Tesiri.....	104
3.10. Namazda, Rükû ve Secdelerde, Elleri Kaldırmanın Hükmü.....	105
3.11. Cünüp Olan İmanın Arkasında Cemaatle Namaz	

Kılmanın Namaza Tesiri	106
3.12. Mesbuk'un (İmama Sonradan Yetişen) Namazı	107
3.13. Kadının, Erkeğin Yanında Namaz Kılması Meselesi	108
3.14. Namazı Kısaltmanın Hükümü.....	109
3.14.1. Ma'siyet İçeren Bir Yolculukta Namazı Kısaltmanın Hükümü	111
3.14.2. Seferîlik Hükümünün Süresi	112
3.15. Vaktinde Kılınmamış Olan Namazların Kazası	113
3.15.1. Vaktinde Kılınmamış Olan Namazların Kazasında Tertib.....	115
3.15.2. Baygınlık Durumunun Namaza Etkisi	116
3.15.3. Sefer Esnasında Kazaya Kalan Namazların Hazarda Kılınması.....	117
3.15.4. Mürted'in Geçmiş Namazlarının Kazası Nasıl Olmalıdır?	118
3.16. Kerahet Vakitlerinde Namaz Kılmanın Hükümü.....	119
3.17. Küçüğün İmâmeti Meselesi	120
3.18. Kâfirin Cemaatle Namazı	122
3.19. İki Namazı Cem' Etmek	123
3.20. Gemi vb. Hareketli Yüzeylerde Namaz Kılmanın Hükümü	124
3.21. Kâbe'nin Üzerinde Namaz Kılmanın Hükümü.....	125
3.22. Cünüp Olan Kimsenin Mescide Girmesi Meselesi.....	125
3.23. Sehv Secdesi	126
3.24. Vitir Namazı ve Hükümü.....	127
3.24.1. Vitir Namazının Rekatları	128
3.25. Kunut.....	129
3.25.1. Kunut Tekbiri ve Dualarının Hükümü.....	129
3.26. Cuma Namazı.....	131
3.26.1. Köy Ehlinin Cuma Namazı Kılmasının Hükümü	131
3.26.2. Cuma Namazının Geçerli Olması İçin Aranan Kişi Sayısı.....	132
3.26.3. Kişi Sayısına Ulaşıldığında, Köyde Cuma Namazı Kılmanın Hükümü.....	133
3.26.4. Cuma Namazının Edasında Halife Şartı.....	133

3.26.5. Hutbede Ayakta Durmanın (Kıyâm) Hükümü.....	134
3.27. Bayram Namazları ve Tekbirlerinin Hükümü.....	135
3.28. Teşrik Tekbirleri.....	136
3.29. Kûsûf Namazı	137
3.30. Namazı Terk Etmenin Cezası.....	138
3.31. Cenaze Namazı	140
3.31.1. İhramlı Olarak Ölen Kimsenin Defnedilmesi Durumu.....	140
3.31.2. Kocanın, Ölen Karısını Yıkayıp Yıkayamayacağı Meselesi.....	141
3.31.3. Şehidin Cenaze Namazı	141
3.31.3.1. Cünub Olan Şehidin Yıkanması Meselesi	142
3.31.4. Savaşta Ölen Küçüğün Hükümü	143
3.31.5. Asilerin Yıkanması ve Cenaze Namazlarının Kılınıp Kılinamayacağı Meselesi	144
3.31.6. Ölünün Bedeninin Bir Parçası Üzerine Cenaze Namazının Kılınıp Kılınamayacağı.....	144

BÖLÜM 4

ZEKÂT.....	147
4.1. Hayvanların Zekâtı.....	148
4.1.1. Develerin Zekâtı.....	148
4.1.2. Nisab Miktarı Arasındakilerin Zekâtı Meselesi	149
4.1.3. Atların Zekâtı.....	149
4.1.4. İki Cinsin Birleşmesinden (Doğumla) Meydana Gelenin Türlerin Zekâtı	150
4.2. Mal-i Müstefâd'ın (Kira geliri, Maaş vs.) Zekât Malına Eklenmesi Meselesi	151
4.3. Mal Sahibinin Ölümünün Zekâta Etkisi	151
4.4. Fakire Süresinden Önce Verilen Zekâtın İadesi Meselesi.....	152
4.5. Ortaklığın Zekâtında İzlenecek Yol	152
4.6. Küçüğün Malının Zekâtı.....	153
4.7. Zekâtın Ayni veya Nakdi Olarak Ödenmesi	154
4.8. Toprak Mahsullerinin (Aşeriyyat) Zekâtı ve Nisab Şartı.....	155

4.8.1. Zekâta Tabi Olan Toprak Ürünleri	157
4.8.2. Öşür ve Haracın Aynı Topraktan Alınıp Alınamayacağı ve Kiralanmış Arâziden Öşür Verilip Verilemeyeceği Meselesi.....	158
4.9. Altın ve Gümüş Ziyet Eşyasının Zekâtı	160
4.9.1. Kadının Mehrinin Zekâta Tabi Olup Olmadığı.....	161
4.10. Borcun Zekâta Tesiri Meselesi.....	161
4.11. Zekâtın Sarf Yerleri	162
4.12. Fıtır Sadakası (Fitre)	163
4.12.1. Kocanın, Karısının Fitresini Verip Veremeyeceği Meselesi	164
4.12.2. Fıtır Sadakasında Nisab Şartı	165
4.12.3. Fıtır Sadakasında Vakıt.....	166
4.12.4. Fıtır Sadakasının Miktarı.....	166

BÖLÜM 5

ORUÇ.....	169
5.1. Oruçta Niyet.....	169
5.1.1. Farz Orucun Niyeti.....	169
5.1.2. Nafile Niyetiyle Tutulan Farz Orucun Geçerli Olup Olmaması.....	170
5.2. Ramazan Hilalinin Müşahede ile Sabit Olması	171
5.2.1. Hilali Görme Şahitliği Reddedilenin Orucunu Bozup Bozmayacağı.....	172
5.3. Ramazan Ayı İçerisinde Mükellef Duruma Gelmek	173
5.4. Yeme veya İçmeyle Farz Orucu Bozmanın Kefâreti Meselesi	175
5.5. Nafile Orucun Bozulması Durumu	176
5.6. Ramazanda Cinsel İlişkiye Giren Kadının Kefâret Verip Vermeyeceği	177
5.7. Birleşme Nedeniyle Kefâreti Gerektiren ve Düşüren Durumların Bir Arada Bulunması	178
5.8. Ramazanda Cinsel İlişkiyi Tekrarlamının Kefâreti Meselesi	179
5.9. Hamile ve Emziren Kadınların Oruç Tutup	

Tutamayacağı	180
5.10. İ'tikâf İçin Orucun Şart Olup Olmaması Meselesi	181
5.11. Kadınların İ'tikâfa Nerede Girmeleri Gerektiği.....	182
5.12. İ'tikâfta Birleşme (Cimâ) Haricinde Tatmin Olmanın Eseri	183

BÖLÜM 6

HAC	185
6.1. Haccın Gerekli Olmasının Vakti	185
6.2. Hacca Nasıl Başlanacağı Meselesi.....	187
6.3. Bedel Haccı Meselesi.....	188
6.3.1. Kendisine Hac Farz İken Eda Etmeden Ölen Kimsenin Yerine Bedel Haccının Yapılıp Yapılamayacağı	190
6.3.2. Hacca Gitmemiş Birisinin Bedel Haccı Yapıp Yapamayacağı.....	191
6.3.3. Zengin Olan Çocuğun, Maddi Durumu Olmayan Babasına Haccın Farz Olmasına Tesiri.....	192
6.4. Müslümanken Haccedip İrtidat Eden ve Tekrar Müslüman Olanın Haccı	193
6.5. Hangi Haccın Daha Faziletli Olduğu Meselesi.....	194
6.6. Mekke'de Bulunanların Hangi Haccı Yapmaları Gerektiği	197
6.7. Temettu' Haccı Yapan Kimsenin, Kurbanını Bayramdan Önce Kesip Kesemeyeceği	198
6.8. Temettu' Haccı Yapan Kimsenin, Bayram Günlerinde Oruç Tutup Tutamayacağı Meselesi.....	198
6.9. Umrenin Hükümü (Gerekliliği)	199
6.10. Hacca Gitmek İçin Kadının Mahrem Durumu.....	201
6.11. İhramlının Yapması ve Yapmaması Gerekenler	202
6.11.1. İhramlının Eldiven Giymesi Meselesi	202
6.11.2. İhramlının Pantolon, Şalvar Giymesi	203
6.11.3. İhramlının Koku Sürünmesi, Elbise Giymesi, Yağ Sürmesi	204
6.12. Hacda Unutarak Cinsel Temasta Bulunmanın	

Hacca Tesiri.....	205
6.13. Küçük Çocuğun Haccının Geçerliliği Meselesi.....	207
6.14. Hacda Avlanmanın Cezası	209
6.14.1. Kıran Haccı Yapanın Avlanma Cezası.....	210
6.14.2. Hacda Birlikte Avlanmanın Cezası.....	211
6.15. Hacda, Hastanın İhramdan Çıkma Meselesi.....	211
SONUÇ VE ÖNERİLER	213
KAYNAKÇA	220

KAYNAKÇA

Abdürrezzâk, Ebûbekir Abdürrezzâk b. Hemmâm es-San'anî, (h.1392). *el-Musannef*. (11 cilt), 1.baskı, Habiburrahman el-A'zami, Beyrut, Daru'l-Kalem.

Afgâni, Abdulkakim, (h.1318). *Keşfu'l-Hakaik Şerhu Kenzu'd-Dekaik. (2 cilt) 1.baskı, Mısır, Matba'atu'l-Edebiyye.*

Ahmed b. Hanbel, (t.siz). *Müsnedü İmam Ahmed b. Hanbel.* (6 cilt), Mektebetü'l-İslâmiyye Daru's-Sadr.

Akademi Araştırma Heyeti, (2006). *Bir Müslümanın Yol Haritası.* (İlmihal), İman-İbadet-Ahlak, İzmir : Çağlayan Matbaası.

Akyüz, Vecdi, (1991). *Âsılı. DİA*, İstanbul.

Akyüz, Vecdi, (2000). *İkamet. DİA*, İstanbul.

el-Amidi, Seyfeddin Ebû'l Hasan Ali b. Ebi Ali, (1401). *el-Ahkâm fi Usûli'l-Ahkâm.* (3 cilt), 1. baskı, Beyrut h. Daru'l-Fikr.

el-Amidi, (t.siz). *el-Ahkâm fi Usûli'l-Ahkâm.* Kahire.

el-Amidi, (1405). *el-İhkâm fi Usuli'l-Ahkâm.* (nşr. İbrahim el-Acuz), Beyrut.

el-Askalâni, Ebû'l-Fadl Şihâbüddin Ahmed b. Ali (İbn Hacer), (t.siz). *Buluği'l-Meram. Lahore.*

el-Askalâni, (t.siz). *ed-Dirâye fi Tahrîci Ehâdisi'l-Hidâye*, (2 cilt), Medine-i Münevvere, Seyyid Abdullah Hâşim el-Yemeni.

el-Askalâni, (t.siz). *Fethu'l-Bârî bi-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, (14 cilt), terk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, Mısır-Kahire , el-Mektebetü's-Selefiyye.

el-Askalâni, (1968). *Tehzibu'l-Tehzib*, (4 cilt), Beyrut, Dâru Sâdır.

el-Askalâni, (h.1384). *el-Telhisu'l-Habir fi Tahrîci Ehadisi'r-Rafi'iyi'l-Kebir*, (4 cilt), Medine-i Münevvere, Seyyid Abdullah Hâşim el-Yemeni.

el-Askalâni, (1986). *Tevali'l-Te'sis li-meâli Muhammed b. İdris.* (Ebû'l-Fida Abdullah el-Kadi), Beyrut.

Atar, Fahrettin, (2009). *Sefer. DİA*, İstanbul.

Atar, Fahrettin, (2010). *Şehid. DİA*, İstanbul.

Aybakan, Bilal, (2003). *Fıkıh İlminin Oluşum Sürecinde İcmâ.* İstanbul.

Aybakan, Bilal, (2010). *Şâfiî. DİA*, İstanbul.

Aybakan, Bilal, (2010). *Şâfiî Mezhebi. DİA*, İstanbul.

Aydın, M. Akif, (2000). *İmamet. DİA*, İstanbul.

el-Aynî, Bedreddin Ebû Muhammed Mahmud b. Ahmed, (1980). *el-Binaye fi Şerhi'l-Hidâye.* (10 cilt), 1.baskı, Beyrut h.1400/m., Dâru'l-Fikr.

el-Aynî, (h.1411/1990). *el-Binâye fi Şerhi'l-Hidâye.* Beyrut, Daru'l-Fikr.

Azimabâdi, (1322). *Avnü'l-Mâbûd.* Delhi.

el-Bâberti, Ekmeleddin Muhammed b. Mahmud, (h.1389). *Şerhu'l-'inaye 'ala'l-Hidâye. (me'a Şerhu Fethu'l-Kadir), 1.baskı, Mısır, Mustafa Halebi.*

el-Bağdâdi, Abdülkâhir, (t.siz). *Mezhepler Arası Farklar (el-Fark Beyne'l-Fırak).* çev. Ethem Ruhi Fırlalı, İstanbul: TDV Yayınları.

Bardakoğlu, Ali, (1997). *Hanefî Mezhebi. DİA*, İstanbul.

Bayraktutar, Muammer, (2006). *İmam Şâfi'i'de Lafza Bağlı Hadis/Sünnet Yorumu.* Doktora tezi, AÜSBE, Ankara.

el-Beğavî, Ruknuddin Ebû Muhammed el-Huseyn b. Mes'ud el-Ferrâ, (h.1390). *Şerhu's-Sünne.* (16 cilt) 1.baskı, tahk. Şuayb el-Arnâvud, Muhammed Zühayr eş-Şâviş, Beyrut, el-Mektebetü'l-İslâmiyye.

el-Beğavî, (1390-1400/1970-1980). *Şerhu's-Sünne.* Dimeşk (IV, 159)

el-Beğavî, (1983). *Şerhu's-Sünne li'l-Beğavi.* Beyrut.

el-Benâni, Abdurrahman b. Cadallah el-Mâliki, (h.1356). *Haşiyetü'l-Benani 'ala Şerhu'l-Celali el-Mahalli 'ala Cem'u'l-Cevami'*. (2 cilt) 2.baskı, Mısır, Mustafa el-Halebi.

Berfi, Muhammed Âşık İlâhî, (1408). *et-Teshilü'z-Zarûri li-Mesâilü'l-Kudûri*. 1.baskı, Karaçi, Mektebetü'ş-Şeyh.

el-Beydâvî, Abdullah İbn Ömer İbn Muhammed Nâsiruddin, (h.1319). *Envârü'l-Tenzil ve Esrârü'l-Te'vil (me'a Mecmu'âtu'l-Tefâsir)*. (6 cilt) 1.baskı, Mısır, Daru't-Tibaati'l-Amira.

Beyhâkî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Huseyn b. Ali, (h.1344). *es-Sünenü'l-Kübrâ*. (10 cilt) 1.baskı, Haydarabad, Dekken, Dairetu'l-Maarifu'l-Nizamiye.

Beyhâkî, (t.siz). *Muhtasarü'l-Hilâfiyyat li'l- Beyhâkî*. Merkezu'l-Bahsu'l-'ilmiyye bi Külliyyetü'ş-Şeria. Câmiatü Ümmü'l-Kurâ, Mekketü'l-Mükerreme (Fıkhü Mukarin-321).

Beyhâkî, (1390-91/1970-71). *Menakibü'ş-Şâfi'î*. (nşr. Seyyid Ahmed Sakr) Kahire.

Bezzâzî, Hafızzuddin b. Muhammed b. Şihab, (1981). *Menakibü'l-İmami'l-A'zam*. Beyrut.

Bilmen, Ömer Nasuhi, (t.siz). *Büyük İslâm İlmihali*. İstanbul.

Bilmen, Ömer Nasuhi, (1976). *Hukuk-i İslâmiyye ve Istılahâtü Fıkhîyye Kamusu*. İstanbul: Bilmen yayınevi.

Birişik, Abdülhamit, (2002). Kıraat. *DİA*, Ankara.

Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail, (t.siz). *Cami'u's-Sahihu'l-Buhari* (me'a Şerhu Fethu'l-Bari). Kahire: Mektebetü's-Selefiyye.

Buhârî, (t.siz). *es-Sahih*. 1, 148 (Mevâkit, 38) ve 3, 233 (Cihâd, 98) ve 5, 48 (Meğâzî, 29)

Buhârî, Alaüddin Abdülaziz Ahmed, (h.1394). *Keşfu'l-Esrâr 'an Usûli Fahri'l-İslâm el-Pezdevî*. Beyrut, Daru'l-Kitabu'l-Arabi.

el-Cessâs, Ebûbekir Ahmed b. Ali, (t.siz). *Ahkamu'l-Kur'an*. (3 cilt), Beyrut: Daru'l-Kitabi'l-Arabi.

el-Cessâs, (1985). *Ahkâmu'l-Kur'an*. Beyrut.

Cevherî, Ebû Nasr İsmail b. Hammâd, (h.1402). *es-Sihah Tacu'l-Luğat ve Sihahu'l-Arabîyyeti*. (6 cilt), 2.baskı, tahk. Ahmed Abdülğafur Attar, Beyrut.

el-Cezîrî, Şeyh Abdurrahman, (1986). *Kitâbü'l-Fıkhî 'ale'l-Mezâhibi'l-Erba'a*. (trc. Hasan Ege), İstanbul: Bahar yayınevi.

el-Cezîrî, (1969). *Kitâbü'l-Fıkhî 'ale'l-Mezâhibi'l-Erba'a*. Beyrut.

el-Cezîrî, (t.siz). *el-Mezâhibu'l-Erba'a*. Kahire, (I, 491-492)

Cürçânî, Şerif Ali b. Muhammed b. Ali, (h.1357). *et-Târifat*. Mısır, Mustafa el-Halebi.

Cürçânî, (h.1308). *et-Târifat*. İstanbul: Ahter Matbaası.

el-Cüveynî, Ebû'l-Meâlî Rükni'ddin Abdülmelik b. Abdillâh b. Yûsuf, (h.1399). *el-Burhan fi Usûli'l-Fıkhî*. (2 cilt) 1.baskı, tahk. Dr. A.Azım Dîb, Katar.

el-Cüveynî, (1424/2003). *el-Gıyâsi Gıyasü'l-Umem fi İltiyâsi'z-Zulem*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Çağrıncı, Mustafa, (1996). Gülme. *DİA*, İstanbul.

Çalışkan, Prof. Dr. İbrahim (2007). *Fıkhî Mezhepler ve Karakteristik Özellikleri (FIKH)*. İLİTAM, 3. Baskı, Ankara Üniv.: Uzaktan Eğitim Yayınları.

Dalgın, Nihat, (2004). *Gündemdeki Tartışmalı Dini Konular*. 2.baskı, İstanbul: Etüt yayınları.

Dârekutnî, Ali b. Ömer, (t.siz). *Sünen-i Dârekutnî*. (4 cilt), tashih; es-Seyid Abdullah Haşim el-Yemeni, Kahire: Dâru'l-Mehasini li't-Taba'ati.

Dârimî, (1349). *es-Sünen*. 1, 313, (Salat, 91) Mısır.

- Davudođlu, Ahmed, (1982). *İbn-i Abidin Tercemesi*. İstanbul.
- ed-Debûsî, Ebû Zeyd Ubeydullah İbn Ömer İbn İsa,(2002). '*Mukayeseli İslâm Hukuk Düşüncesinin Temellendirilmesi*' (*Te'sisu'n-Nazar*). (Giriş ve notlarla trc. Ferhat KOCA), Ankara: Ankara Okulu Yayınları.
- ed-Debûsî, (t.siz). *Te'sisu'n-Nazar*. Mısır: Matba'atu'l-İmam.
- DİB Komisyon, (2006). *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: DİB yay.
- DİB Komisyon, (2006). *İlmihal*. (I-II), Ankara: DİB yay.
- Dönmez, İbrahim Kâfi,(1997). *Mezhap*. İslâm'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, İstanbul.
- Duman, Soner, (2007). *Şâfiî'nin Kıyas Anlayışı*. Doktora tezi, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ebû Dâvûd es-Sicistani, Süleyman b. El-Eş'as, (t.siz). *Sünen-i Ebi Davud*. (4 cilt), Kahire: Daru lhyai's-Sünneti'n-Nebeviyye,
- Ebû Dâvûd es-Sicistani, (1371/1952). *es-Sünen*. 1, 200 (Salat, 145, No: 8 (4), Kahire.
- Ebû Dâvûd et-Teyalisi, Süleyman b. Davud, (h.1372). *Müsned et-Teyalisi (Minhetu'l-Ma'bud fi Tertibi Müsnedi't-Teyalisi Ebi Davud)*. 1.baskı, Kahire: Matba'atu Müniriyye.
- Ebû Gudde, Abdülfettâh, (t.siz). *Takdimetu Fethi bâbi'l-inâye bi şerhi kitabi'n Nükâye*. Haleb.
- Ebû Yûsuf, (İmam Ebû Yusuf), Yakub b. İbrahim el-Ensârî, (1387/1967). *Kitabu'l-Âsâr*. tağlik. Ebû'l-Vefa el-Afgani, Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye.
- Ebû Yûsuf,(h.1392). *Kitabu'l-Harac*. 4.baskı, Kahire Matba'atu's-Selefiyye.
- Ebû Yûsuf, (1302). *Kitabü'l-Harac*. (nşr. Muhibbüddin el-Hatib), Bulak.
- Ebû Zehre, Muhammed, (1996). *Ebû Hanîfe*. çev: Osman Keskioglu, İstanbul: Üçdal Neşriyat.
- Ebû Zehre, (t.siz). *İslâmda İtikadi, Siyasi ve Fikhi Mezhepler Tarihi*. çev. Sıbgatullah Kaya, İstanbul: Şule Yayınları.
- Ebû Zehre, (1979). *İslâm Hukuku Metodolojisi*. Ankara.
- Ebû Zehre, (1969). *eş-Şâfiî*, (trc. Osman Keskioglu), Ankara.
- Ebû Zehre, (1377/1958). *Usûlü'l-Fikh*. Kahire: Dâru'l-Fikri'l-Arabî tab'.
- Emir Pâdişah (Seyyid Emir-i Buhârî), Muhammed Emin b. Mahmud el-Buhari, (h.1340). *Teyşiru't-Tahrir 'ala Kitabu't-Tahrir*. (4 cilt), Mısır: Mustafa el-Halebi.
- Erdoğan, Mehmet, (2004). Mesh. *DİA*, Ankara.
- Erkal, Mehmet, (2007). Öşür. *DİA*, İstanbul.
- el-Ezherî, Ebû Mansur Muhammed, (1964). *Tehzîbu'l-Luğat*. Abdusselâm Muhammed Harun, Muhammed Ali Neccar, Kahire: Muessesetu'l-Misriyyeti'l-Âmme.
- el-Feyyûmî, Ahmed b. Muhammed b. Ali, (t.siz). *el-Misbâhu'l-Münir fi Garibi's-Şerhi'l-Kebir li'r-Râfi'i*. Mısır: Mustafa el-Halebi.
- Firuzabâdî, Ebû Tahir Muhammed b. Yakub, (h.1319). *Tenvirü'l-Mikbas min Tefsiri İbn Abbas (Behâmiş Mecmu'âtu Mine't-Tefsir)*. 1.baskı, Mısır: Daru't-Taba'ati'l-Amira.
- Firuzabâdî, (1995). *Tenvirü'l Mikbas min Tefsiri İbn Abbas*. Beyrut: Darü'l Fikr.
- el-Gazzâlî, Muhammed bin Muhammed (h.505). *el-Mustasfâ min İlmi'l-Usûl*. (2 cilt), 1.baskı, Mısır h.1322, el-Emiriyeti Bulak.
- el-Gazzâlî, (1324). *el-Mustasfa min ilmi'l-Usûl*. Bulak: el-Matba'âtü'l-Emiriyeye.
- el-Gazzâlî, (h.1318). *el-Veciz fi fikhi'l- Mezhebi İmami's-Şâfiî*. Mısır: Matba'atu'l-Adâb.
- el-Gazzâlî, (h.1418/m.1997). *el-Veciz fi Fikhi'l-İmami's-Şâfiî*. tahk. Ali M. Muavvaz-Âdil Ahmed Abdülmevcûd, Beyrut: Şirketü Daru'l-Erkam b. Ebi'l-Erkam.
- Hacı Muhammed Nehif Efendi, (h.1327.). *İlaveli Enisü'l-Abidin*. İstanbul.
- Hacı Zihni Efendi, (h.1326). *Nimet-i İslâm (Kitabü's-Salat)*. İstanbul.

- Hâkim, Ebû Abdullah b. Muhammed b. Abdullah en-Nisâburi, (t.siz). *el-Müstedrek 'ala's-Sahihayni fi'l-Hadis*. (4 cilt), Riyâd: Mektebetü-Nasri'l-Hadise.
- Hâkim, (1411/1990). *el-Müstedrek*. 1, 394 (No:966), Beyrut.
- Hamîdullah, Muhammed, (1963). *İslâm'da devlet idaresi*. İstanbul.
- Hasaneyn, M. Mahlûf, (1391/1971). *Fetavayı Şer'iyye*. Kahire.
- el-Haskefî, Alâüddin, (1272). *ed-Dürrü'l-Muhtâr*. Bulak. (Reddü'l-Muhtar kenarında).
- el-Haskefî, (1328). *ed-Dürri'l-Münteka*. İstanbul.
- Hassan, Ahmed, *İslâm Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi*. (trc. Ali Hakan Çavuşoğlu-Hüseyn Esen), İstanbul.
- Hatiboğlu, Haydar, (1983). *Sünen-i İbn Mâ'ce Tercemesi ve Şerhi*. İstanbul.
- Hâzin, Alaüddin Ali b. Muhammed b. İbrahim el-Bağdadi (h.725-h.1319), . *Lübâbü't-Te'vil fi Me'aniyi't-Tenzil* (me'a Mecmu'atu't-Tefasir). (6 cilt), 1. Baskı, Mısır: Daru't-Tabâ'ati'l-Amira.
- Heyet, (h.1310). *el-Fetâvâ'l-Hindiye*. Bulak.
- Heysemî, Nureddin Ali b. Ebi Bekr, (1967). *Mecma'u'z-Zevâid ve Menbâi'l-Fevâid*. (10 cilt), 2.baskı, Beyrut: Dâru'l-Kitab.
- İbn Abdülber, (1350). *el-İntika'*. Kahire.
- İbn Abidîn, Muhammed Emîn (ö.h.1258), *Haşiyetü Reddül Muhtar 'ala'd-Dürril Muhtar, Şerhu Tenviru'l-Ebsar*. (6 cilt), 2.baskı, Mısır h.1386, Mustafa el-Halebi.
- İbn Abidîn, (1984). *Reddü'l-Muhtâr*. İstanbul.
- İbn Abidîn, (h.1272). *Reddu'l-Muhtar*. Bulak.
- İbnü'l-Arabî, Ebû Bekr, (1350/1951). *Arizatü'l-ahvezî*. Kahire: Matbaatü'l-Mısıryye.
- İbn Ebi Şeybe, (t.siz). *el-Kitâbu'l-Musannefi'l-Ehâdisi ve'l-Âsâr*. (10 cilt), Bombay: ed-Dâru's-Selefiyye.
- İbn Ebi Ya'lâ, Muhammed b. Hasan b. Muhammed b. Halef b. Ahmed **el-Ferra**, (1371/1952). *Tabakâtü'l-Hanâbile*. (nşr, Muhammed Hâmid el-Fikî), Kahire.
- İbn Ebu Hatim, (t.siz). *Adabü's-Şâfi'i ve Menâkibüh*. (nşr. Abdülğani Abdülhalik), Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- İbn er-Rafî'i, (h.1400). *el-İdâhu ve'l-Tibyân*. (ma'a Ta'likâtu Muhammed İsmâ'il el-Harûfî), Dimaşk: Dâru'l-Fikr.
- İbn Faris, Ebû'l-Huseyn Ahmed, (h.1389). *Mu'cemu Makâyisi'l-Lü'at*. (6 cilt) 2.baskı (tahk. Abdusselam Muhammed Harun, Mısır: Mustafa el-Halebi).
- İbn Haldûn, (t.siz). *Mukaddime*. (nşr. Ali Abdülvâhid Vâfi), III. Baskı, el-Fecâle-Kahire: Dâru Nehdati Mısır li't-Tibâ ve'n-Neşr.
- İbn Hallikan, Ebû'l-Abbas Şemseddin Ahmed b. Muhammed, (t.siz). *Vefâyetü'l-A'yân*. (nşr. İhsan Abbas), Bayrut: Dâru Sadr.
- İbn Hişâm, Ebû Abdillâh Cemâluddîn b. Yusuf b. Ahmed b. Abdullah, (t.siz). *Şerhu Katru'n-Nedâ ve Bellu's-Sadâ*. Kahire.
- İbn Hişâm, (h.1383). *Katru'n-Nedâ ve Bellu's-Sadâ*. (11.baskı), tahk. Muhammed Muhyiddin Abdulhamid, Mısır: es-Saadet.
- İbnHuzeyme, Ebû Bekir Muhammed İbn İshak es-Sülemi, (t.siz). *Sahihu İbn Huzeyme*. (4 cilt), tahk. Dr. Muhammed Mustafa el-Azami, Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye.
- İbn Hübeyra, Yahya b.Muhammed, (t.siz). *el-İfsahu 'an Me'ani's-Sihah*. (2 cilt), Riyad: el-Müessesetü's-Su'udiyye.
- İbnü'l-Hümâm, Kemâluddîn Muhammed b. Abdilvâhidb. Abdilhamides-Sivâsî el-İskenderî,(h.1389). *Şerhu Fethu'l-Kadir* (me'a Şerhu'l-'inaye li'l-Baburti). (10 cilt)

1.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebi.

İbnü'l-Hümâm, (h.1315). *Fethu'l-Kadir*. Bulak.

İbnü'l-Hümâm, (t.siz). *Fethu'l-Kadir*. Beyrut: Dâru İhyai't-Türâsi'l-Arabi.

İbnü'l-İmâdi, (1410/1984). *Şeceratü'z-Zeheb fi Ahbâri men Zeheb*. (nşr. Abdulkadir el-Arnaud-Muhammed el-Arnaud), Beyrut: Dâru İbn Kesir.

İbn Kayyim el-Cevziyye, Şemsüddin Ebû Abdillâh Muhammed b. Ebî Bekr (ö. 751/1350), (h.1390). *Zâdü'l-Me'âd Fi Hedyi Hayri'l-'İbâd*. (4 cilt), Mısır: Mustafa el-Halebi.

İbn Kayyim el-Cevziyye, (1973). *İ'lâmü'l-Muvakkı'in*. (nşr. Tâhâ Abdurrauf Sa'd), Beyrut

İbn Kesir, Ebû'l-Feda İsmail b. Ömer, (1413/1992). *el-Bidâye ve'n-Nihâye*. (nşr. Ahmed Abdulvehhab Futeyh), Kahire: Dâru'l-Hadis.

İbn Kesir, (1992). *Menâkıbü'l-İmam eş-Şâfi'i*. (nşr. Halil İbrahim Molla Hatır), Riyad.

İbn Kesir, (h.1384). *es-Sirettü'n-Nebeviyye*. (4 cilt), tahk. Mustafa Abdulvahid, Mısır: İsa el-Halebi.

İbn Kesir, (h.1397). *Tefsiru'l-Kur'an-il 'azim*. (8 cilt) (tahk. Abdullaziz Ğanim ve başkaları), Mısır: Daru's-Şa'b.

İbn Kudame, Ebû Muhammed Abdullah b. Ahmed b. Muhammed, (t.siz). *el-Muğni 'Alâ Muhtasari'l-Hirakî*. (10 cilt), tahk. Muhammed Abdulvahhab Fayed, Kahire: Mektebetü Kahire.

İbn Kutluboğa, Ebû'l-Adl Zeynüddin Kâsım b. Kutluboğa, (1413-1992). *Tâcu'l-Terâcim*. (nşr. Muhammed Huseyr Ramazan Yusuf), Dimeşk: Dâru'l-Kalem

İbn Ma'ce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid, (h.1372). *Sünen-i ibn Ma'ce*. (2 cilt) (tahk. Muhammed Fuad Abdalbaki) Mısır: İsa el-Halebi.

İbn Ma'ce, (1372/1952.). *es-Sünen*. 1, 458 (İkame, 202, No: 1425), Kahire.

İbn Manzur, Ebu'l-Fadl **Cemâlüddin** Muhammed b. Mükerrrem, (h.1388). *Lisânü'l-Arab*. (10 cilt), Dâru Sâdir, Beyrut.

İbn Manzur, (t.siz). *Lisânü'l-Arab*. Beyrut: Dâru Sâdir

İbn Münzir, Ebû Bekr b. Muhammed b. İbrahim en-Nisâburi (h.318), (h.1402.), *el-İcma'*. 1.baskı, tahk. Ebû Hammad Sağır Ahmed, Riyad: Daru't-Tayyibe.

İbn Nüceym, Zeynüddin b. İbrahim b. Muhammed, (t.siz). *el-Bahru'r-Raik Şerhu Kenzu'd-Dekaik*. (10 cilt) 2.baskı, Beyrut: Daru'l-Marife.

İbn Nüceym, (h.1298). *el-Eşbâh ve'n-Nazâir*. Mısır: Matba'atu Vâdi'n-Nil.

İbn Rüşd, Ebû'l-Velid Muhammed b. Ahmed b. Muhammed el-Kurtubi, (h.1379). *Bidâyetü'l-Müctehid ve Nihâyetü'l-Muktasid*. (2 cilt), Mısır: Mustafa Halebi.

İbnü'l-Arabi, Ebûbekir el-Me'aferi el-Endülisi, (1410/1984). *Ahkâmu'l-Kur'an*. (4 cilt) 1. Baskı (tahk. Ali Mu *Şeceratü'z-Zeheb fi Ahbari men Zeheb*. (nşr. Abdulkadir el-Arnaud-Muhammed el-Arnaud), Beyrut: Dâru İbn Kesir.

İbnü'n Nedim, (1998.). *el-Fihrist*. Kahire.

İbnü'n Nedim, (1410/1984). *el-Fihrist*. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife.

İlkiyâ el-Herrâsî, İmâdüddin Muhammed et-Taberâni (h.504), *Ahkâmu'l-Kur'an*. (4 cilt), Beyrut, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye.

İnce, İrfan, (2008). *Ridde. DİA*, İstanbul.

el-İsnevi, Cemâlüddin Abdurrahman, (t.siz). *Nihâyetü's-Sül*. (3 cilt), Mısır: Muhammed Ali Sabih.

İzmirli İsmail Hakkı, (1330). *İlm-i Hilâf*. Dersâdet Hukuk Kitabı.

Kallek, Cengiz, (1991). *Bidâyetü'l-Müctehid. DİA*, İstanbul

Kaplan, Yıldırım, (1999). *Hilâf İlminin Mahiyeti ve Literatürü*. Basılmamış lisans

tezi, Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi, Ankara.

el-Karafî, Şihabuddin Ebû'l-Abbas Ahmed b. İdris, (h.1393). *Şerhu Tenkihu'l-Füsulîfi İhtisari'l-Mahsul fi'l-Usûl*. 1.baskı, tahk. Taha Abdurrauf, Mısır: Mektebetü'l Külliyyetü'l-Ezheriyye.

Kâsânî, Alâuddin Ebû Bekr b. Mes'ûd (h. 587/1191). *el-Bedâi'ü's-Sanâi' fi Tertibi's-Şerâi'*. (10 cilt), Mısır: Zekeriye Ali Yusuf.

Kâsânî, (1402/1982).*el-Bedâi'ü's-Sanâi'*. Beyrut.

Katip Çelebi, (1971). *Keşfü'z-Zunûn*. II. Baskı, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

Kavakçı, Yusuf Ziya, (1976). *XI veXII. Asırlarda Karahanlılar Devrinde Mavara al-Nahr İslâm Hukukçuları*. Ankara

Kaya, Eyyüp Said, (2001). *Mezheplerin Teşekkülünden Sonra Fikhî İstidlâl*. Doktora tezi, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Keskioglu, Osman, (1996). *Fıkıh Tarihi ve İslâm Hukuku*. Ankara: DİB Yay.

Koçak, Muhsin, (2002). Kunut. *DİA*, Ankara.

Kubalı, Hüseyin Nail, (1973). XIX. cu Yüzyılın Sonlarından İtibaren Türkiye'de Mukayeseli Hukukun Gelişmesi ve Mukayeseli Araştırmaların Bugünkü Durumu. (trc. Özer Seçili), *İstanbul Üniv. Mukayeseli Hukuk Enstitüsü, Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, VII(10), 3-41.

el-Kudûrî, Ebû'l-Hüseyn Ahmet b. Muhammet el-Bağdadî, (h.1377). *Metnu'l-Kudûri (fi'l-Fikhî 'ala Mezhebi İmam Ebi Hanîfe)*. 2.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebî.

el-Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Ensârî, (h.1386). *el-Câmi li-Ahkâmi'l-Kur'an*. (20 cilt), 3.baskı, Kahire: Daru'l-Kalem.

Kutlu, Sönmez, (t.siz). *İslâm Düşüncesinde İlk Gelenekçiler*. Ankara: Kitabiyat.

Koca, Ferhat, (2004). *Mezhep. DİA*, Ankara.

Koca, Ferhat, Debûsî'nin (2002). *Mukayeseli İslam Hukuk Düşüncesinin Temellendirilmesi. (Te'sisu'n-Nazar)*' adlı eserine yazılan Giriş, Ankara: Ankara Okulu Yayınları.

Komisyon, (2006.). *İlmihal*. (I-II), tashih Mustafa Kaya, Ankara: DİB yay.,

Madelung, Wilferd, (1971). *The Spread of Maturidism and The Turks*. Actas do IV Congresso de Estudos Arabes e Islâmicos, Leiden.

el-Mahallî, Celâlüddin Muhammed b. Ahmed, (h.1356). *Şerhu'l-Mahallî'ala Metni Cem'i'l-Cevami' (Me'a Haşiyetü'l-Attar)*. 2.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebî.

el-Mahallî, (t.siz). *Şerhu'l-Mahallî 'ala Minhâci'l-Tâlibin*. (4 cilt), Mısır: İsa el-Halebî.

el-Makdisî, İbn Müflih, (1410/1990). *el-Maksadü'l-erşed fi zikri ashâbi İmâm Ahmed* (nşr. Abdurrahman b. Süleyman el-Useymîn), Riyad.

Mâlik b. Enes (h.179), *el-Muvatta*. (2 cilt), tahrir ve ta'lik. Muhammed Fuad Abdulbaki, Mısır: İsa el-Halebî.

Mâlik b. Enes (t.siz). *el-Müdevenetü'l-Kübrâ*. (6 cilt), Beyrut: Dâru Sadr.

el-Mekki, Muvaffak b. Ahmed, (1981). *Menâkibu Ebi Hanîfe*. (Kerderî'nin Menakibi ile birlikte), Beyrut: Daru'l-Kitabi'l- 'arabi.

el-Merğînânî, Ebû'l-Hasen Ali b. Ebî Bekr b. Abdilcelil (h.593), *el-Hidâye Şerhu'l-Bidâyetü'l-Mübtedî*. (4 cilt) (son baskı), Mısır: Mustafa el-Halebî.

el-Mevsilî, Abdullah b. Mahmud b. Mevdûdî el-Hanefî, (h.1355). *el-İhtiyâr Şerhu'l-Muhtar*. 1.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebî.

el-Meydânî, Abdülgani el-Ğanîmî (h.1298). *el-Lübâb fi Şerhi'l Kitab*. (4 cilt), tahk. Mahmud Emin en-Nevevî, Beyrut: Daru'l-Hadis.

Molla Fenârî, (1289). *Fusûlü'l-Bedâyi'*. İstanbul: Matbaatü Şeyh Yahya Efendi.

el-Mutarrızî, Nâsır b. Abdî's-Seyyid. b. Ali, (t.siz). *el-Mugrib fi Tertib'il-mu'rib*.

Beyrut: Dâru'l-Kitâbil-Arabiyye.

Muvaffâk b. Ahmed el-Mekkî, (1981). *Menakübü Ebi Hanîfe*. Beyrut.

el-Münzirî, Abdülazîm b. Abdulkavî b. Abdullah, (t.siz). *Muhtasarü Süneni Ebi Davud (me'a Me'âlimi's-Süneni)*. tahk. Muhammed Hâmid el-Fakki, Kahire: Mektebetü's-Süneti'l-Muhammediyye.

el-Müzenî, Ebû İbrahim İsmail b. Yahya, (t.siz). *Muhtasarü'l-Müzeni* (mülhak bi'l-Ümm). Beyrut: Dâru'l-Marife.

Müslim, Ebû'l Huseyn Müslim b. el-Haccac el-Kuşeyri en-Nisaburi, (h.261). *Sahihu Müslim*. (5 cilt), 1.baskı, tahk. Muhammed Fuad Abdulkavî, Mısır: İsa el-Halebî.

en-Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb b. Ali (h.303). *Sünenü'n-Nesâi*. (me'a Şerhu's-Suyuti) (8 cilt), Beyrut: Daru'l Kitabî'l-Arabi.

en-Nesâî, (t.siz). *es-Sünen*. 1, 232 (Salat, 9) Kahire.

en-Nesefî, Ebû'l-Berekât Abdullah b. Ahmed b. Mahmud Maruf bi Hafızuddin, (öl.h. 710), (1418/1997). *el-Bahrü'r-Râik Şerhu Kenzi'd-Dekâik (fi Fürüi'l-Hanefiyye)*. Beyrut: Daru'l-Kütübî'l-İlmiyye.

en-Nevevî, Ebû Zekerriyya Yahya b. Şeref eş-Şâfî, (t.siz). *el-Mecmu' Şerhu'l-Muhezzeb*. (9 cilt), Mısır: Zekerriye Ali Yusuf.

en-Nevevî, (h.1388.). *Minhâcu'l-Talibin ve Umdetu'l-Müfîti*. Mısır: Mustafa el-Halebî.

en-Nevevî, (t.siz). *Ravdatü'l-Talibin*. (12 cilt), Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye.

en-Nevevî, (t.siz). *Tashîhu'l-Tenbîh*.

en-Nevevî, ((t.siz). *Tehzibu'l-Esmei ve'l-Luğat*. (4 cilt), Beyrut: Daru'l-Kütübî'l-İlmiyye.

Okumuş, Fatih, (2009). Setr-i avret. *DİA*, İstanbul.

el-Osmânî, Ebu Abdillâh Muhammed b. Abdurrahman, (h.1386). *Rahmetü'l-Ümmeti fi İhtilâfi'l-Eimmeti*. (son baskı), Mısır: Mustafa el-Halebî.

Öğüt, Salim, (1993). Cenabet. *DİA*, İstanbul.

Öğüt, Salim, (2009). Sehiy Secdesi. *DİA*, İstanbul.

Önkâl, Ahmet, (1992). Bir'ri Maune. *DİA*, İstanbul.

Öz, Musrafa – İlhan, Avni, (2000). İmamet. *DİA*, İstanbul.

Özen, Şükrü, (1998). Hilâf. *DİA*, İstanbul.

Özen, Şükrü, (2000). İbnü'l-Kassâr. *DİA*, İstanbul.

Özer, Sâlim (Ebû Zeyd ed-Debûsî (ö.430/1039), (1997). *Te'sisü'n-Nazar*. Doktora çalışması, Erciyes Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Özsunay, Ergun, (1976). *Karşılaştırmalı hukuka giriş*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası Koll. Şti.

Özsunay, Ergun, (1976). Karşılaştırmalı hukukun çeşitli görüntüleri. *İstanbul Üniv. Mukayeseli Hukuk Enstitüsü, Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, X/13, İstanbul.

Öztürk, Mustafa, (2008). *Kur'an-ı Kerim Meali*. Anlam ve Yorum Merkezli Çeviri, 1.baskı, Ankara: 2008, Otto yayınları.

er-Râzi, Zeynuddin Muhammed b. Ebi Bekr b. Abd'il Kadir b. Abd'il Muhsin er-Râzi el-Hanefî (h.660), (h.1357). *Muhtaru's-Sihah*. Kahire: el-Emiriyeti Bulak.

Sadrüşşeria, (1377/1957). *et-Tavdih li metni'l-Tenkîh*. Beyrut: Daru'l-Kütübî'l-İlmiyye (Taftazani'nin *et-Telviḥ* adlı şerhiyle birlikte).

San'ani, Muhammed b. İsmail, (h.1379). *Sübülü's-Selam Şerhu Buluği'l-Meram (Min Edilleti'l-Ahkam)*. (4 cilt), 4.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebî.

San'ani, Muhammed b. İsmail, (2000). *Sübülü's-Selam Şerhu Buluği'l-Meram min Cemî Edilleti'l-Ahkam*. (I-IV), 6. baskı, Beyrut. Daru'l-Marife.

Saymerî, Hüseyin b. Ali, (1974). *Ahberü Ebi Hanîfe ve Ashabih*. nşr. Ebû'l-Vefa el-

Afgani, Haydarabad.

Şeharenfûri, Halil Ahmed, (t.siz) *Bezlül-Mechûd fi Hall-i Ebi Davud*. (10 cilt).

Semerkindî, Alâuddîn, (h.1377). *Tuhfetü'l-Fukahâ*. (3 cilt) 1.baskı, tahk. Muhammed Zeki Abdî'l-Berr, Dımeşk Câmî'atu Dımeşk.

Semerkindî, Alâuddîn, (1405/1984). *Tuhfetü'l-Fukahâ*. Beyrut: Dâru'l-kütübi'l-İlmiye.

Semerkindî, Ebû'l-Leys Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrahim, (h.1385). *Hızanetü'l-Fikhî ve Uyûni'l-Mesaili*. (2 cilt) tahk. Dr. Salahaddin en-Nahi, Bağdat Şirketü't-Tab'.

Serahsî, Ebû Bekr Muhammed b. Ebû Sehl Ahmed, (t.siz). *el-Mebsût*. (30 cilt) 2.baskı, Beyrut: Daru'l-Marife.

Serahsî, Ebû Bekr Muhammed b. Ebû Sehl Ahmed, (t.siz). *Şerh'u's-Siyeri'l-Kebir (li's-Şeybânî)*. (5 cilt) tahk. Salahaddin el-Müneccid, Kahire.

Serahsî, Ebû Bekr Muhammed b. Ebû Sehl Ahmed, (1971). *Şerhu's-Siyeri'l-Kebir*. nşr. Salahaddin el-Müneccid, Kahire.

Serahsî, Ebû Bekr Muhammed b. Ebû Sehl Ahmed, (h.1372). *Usûlü's-Serahsî*. (3 cilt) tahk. Ebû'l-Vefâ el-Afgânî, Mısır: Daru'l-Kitabi'l-Arabi.

Sifil, Ebubekir, (2002). Kıraat. *DİA*, Ankara.

Sübkî, Mahmud Muhammed, (1394). *el-Menhelü'l-Azbi'l-Mevrûd*. Mısır.

Sübkî, Tâcüddin Abdulvahhab b. Ali, (h.1356). *Metnu Cem'u'l-Cevami'(me'a Haşiyetü'l-Benani 'ala Şerhu'l-Mahalli)*. (2 cilt), 2.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebi.

Sübkî, Tâcüddin Abdulvahhab b. Ali, (h.1383). *Tabakâtu's-Şâfi'iyyeti'l-Kübrâ*. (10 cilt), 1.baskı, tahk. Mahmud et-Tanâhî, Abdulfettah Muhammed el-Halevî, Mısır: İsa el-Halebi.

Süyûtî, Celaleddin Abdurrahman, (h.1384). *Buğyetü'l-Vuat fi Tabakati'l-Lügaviyyin ve'n-Nühat*. (2 cilt), 1.baskı, tahk. Muhammed Ebû'l-Fadl, Mısır: İsa el-Halebi.

Süyûtî, Celaleddin Abdurrahman, (t.siz). *el-Camiu's-Sağir fi Ehadisi'l-Beşiri'n-Nezir*. 4.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebi.

Süyûtî, Celaleddin Abdurrahman, (h.1378). *el-Eşbâh ve'n-Nezâir fi Kavâidi ve Furûi Fikhî's-Şâfiyye*. (son baskı), Mısır: Mustafa el-Halebi.

Süyûtî, Celaleddin Abdurrahman, (1960). *Tabakâtü'l-Müfessirîn*. Tahran.

Şa'ban, Zekiyyüddin, (2001). *İslam Hukuk İlminin Esasları*. (Usulü'l-Fıkh) (notlarla trc. İbrahim Kafî Dönmez), Ankara: TDV. Yayınları.

eş-Şâfiî, İmam Muhammed b. İdris, (h.1395). *Ahkâmu'l-Kur'an*. (Cem eden Ahmed b. el-Hüseyn el-Beyhakî); takdim eden el-Kevserî; tahk. A.Çani Abdulhalık, Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

eş-Şâfiî, İmam Muhammed b. İdris, (1996). *er-Risale*. (İslâm Hukukunun Kaynakları), çev.: Abdulkadir Şener-İbrahim Çalışkan, TDV Yay., Ankara.

eş-Şâfiî, İmam Muhammed b. İdris, (2005). *er-Risâle*. (nşr. Ahmed M. Şâkir), Kahire.

eş-Şâfiî, İmam Muhammed b. İdris, (t.siz). *el-Ümm*. (8 cilt), Beyrut, Dâru'l-Marife.

eş-Şâfiî, İmam Muhammed b. İdris, (1403/1983). *el-Ümm*. (8 cilt), Beyrut.

eş-Şâfiî, İmam Muhammed b. İdris, (h.1422/m. 2001). *el-Ümm*. (thk. Dr. Rif'at Fevzi Abdülmuttalib), 1.baskı, (I-XI), Kahire: Daru'l-Vefa.

Şâsî, Seyfeddin Ebû Bekr Muhammed b. Ahmed el-Kaffal, (h.1400). *Hilyetu'l-Ulemâ fi Ma'rifeti Mezâhibi'l-Fukahâ*. 1.baskı, Beyrut: Müessesetü'r-Risale.

Şekerci, Osman, (1999). *Fıkh mezheplerine giriş*. İstanbul: Rağbet Yay.

Şener, Abdülkadir, (1988). *Abdest. DİA*, İstanbul.

Şener, Mehmet, (1996). *Gusül. DİA*, İstanbul.

Şevkânî, Muhammed b. Ali b. Muhammed, (t.siz). *Neylül-Evtâr Şerh'u Münteka'l-*

Ahbar (8 cilt),(son baskı), Mısır: Mustafa el-Halebi.

Şeybâni, Ebû Abdullah Muhammed b. el-Hasan (h.189), (h.1356.). *el-Câmiul-Kebîr*. (1.baskı) tahk. Ebû'l-Vefâ el-Afgâni, Mısır: Matbaatü'l-İstikâme.

Şeybâni, Ebû Abdullah Muhammed b. el-Hasan (h.1386). *Kitabu'l-Asl*. (4 cilt), tahk. Ebû'l-Vefâ el-Afgâni, Haydarabad, Dekken, Dairetü'l-Me'arifi'l-Osmaniyye,

Şeybâni, Ebû Abdullah Muhammed b. el-Hasan (t.siz). *Kitabu'l-Hucceci 'alâ Ehli'l-Medine*. (4 cilt), tahk. Es-Seyyid Mehdi Hasan el-Kilâni, Beyrut: Âlimu'l-Kütüb.

Şeyh Faysal Mevlevî, (h.1405/m.1985). *Teysîru Fıkhî'l-İbâdât*. 1.baskı, Beyrut: el-Müessesetü'l-İslâmiyye.

Şeyh Nızâm (ve bir Heyet), (h.1393). *el-Fetâvâ'l-Hindîyye fî Mezhebi'l-İmami Azam Ebi Hanîfe en-Numan*. (6 cilt), 3.baskı, Türkiye: el-Mektebetü'l-İslâmiyye.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, (h.476- h.1154.), *Kitabu'n-Nüketi*. İlmi Araştırmalar Merkezi, Türkiye.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, ((t.siz). *el-Lümâ'*. Mısır, Mustafa el-Halebi.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, (1326.). *el-Lüma' fî usûli'l-fikh*. Mısır.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, (h.1379). *el-Mühzezeb fî Fıkhî'l-İmami 'ş-Şâfîi*. (2 cilt) 2.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebi.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, (h.1400). *et-Tabsıra fî Usûli'l-Fikh*. (tahk. Dr. Muhammed Hasan Hitu, Dimeşk: Dâru'l-Fikr.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, (1401/1981). *Tabakâtu'l-Fukahâ*. (nşr. İhsan Abbas), Beyrut.

eş-Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. Alî b.Yusuf el-Fîruzabâdî, (h.1370). *et-Tenbîh*. (son baskı), Mısır: Mustafa el-Halebi,

Şürünbilâli, Hasan b. Ammar Ali, (h.1366). *Merâki'l-Felâh Şerhu Nuri'l-İzah*. Mısır: Mustafa el-Halebi.

et-Taberî, Ebû Cafer Muhammed ibn Cerîr, (h.1388). *Cami'u'l-Beyan 'an Te'vili Ayi'l-Kur'an (Tefsîru'l-Taberî)*. (3 cilt), 3.baskı, Mısır: Mustafa el-Halebi,

et-Taberî, Ebû Cafer Muhammed ibn Cerîr, (t.siz). *Kitabu İhtilâfî'l-Fukahai*. 2.baskı, Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Teftazânî, Sadeddin Mes'ud b. Ömer, (t.siz). *et-Telvihi ala'l-Tavdih*. Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut.

Teftazânî, Sadeddin Mes'ud b. Ömer, (1377/1957). *et-Telvihi 'ala'l-Tavdih*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye (Sadruşşeria'nın *et-Tavdih*'i ile birlikte)

et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî (h.321- h.1391). *İhtilâfu'l-Fukahâ*. tahk. Dr. Muhammed Sağır el-Ma'sumi, İslâmabad, Ma'hedu'l-Buhusi'l-İslâmiyyeti (İslâm Araştırmaları Enstitüsü).

et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî (1416/1995). *İhtilâfî'l-Ulemâ, (Muhtasarü İhtilâfî'l-Fukahâ)*. nşr. Abdullah Nezir Ahmed, I-V, Beyrut.

et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî, (h.1370). *Muhtasarü'l-Tahâvî*. tahk. Ebû'l-Vefâ el-Afgâni, Kahire: Daru'l-Kitabi'l-Arabi.

et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî (t.siz). *Şerhu Me'âni'l-Âsâr*: (4 cilt), tahk. Muhammed Zühri en-Neccar, Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye.

et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî (1388/1968). *Şerhu Me'âni'l-Âsâr*: (nşr. M. Seyyid Câdelhak), Kahire.

et-Tahtâvî, Ahmed b. Muhammed, (1985). *Haşiye 'ala Merâki'l-Felâh*. İstanbul.

Taşköprizâde, Ahmed Mustafa, (1405/1985). *Miftahu's-Saâde*. Beyrut Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

- et-Tehânevî, Muhammed Ali b. Ali, (1984). *Keşşâfu Istilâhâtî'l-Fünun*. İstanbul: (ofset), Kahraman yayınları.
- Timurtâşî, Şemsüddin Muhammed b. Abdullah (ö.1596),(1994). *Tenviru'l-Ebsar me'a Hâşiyetu İbn Âbidîn*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- et-Tirmizî. Ebû İsa Muhammed İbnu İsa İbni Sevre. (h.1356). *el-Cami'u's-Sahih (Sünenü'l-Tirmizî)*. (5 cilt) 1.baskı, tahk. Ahmed Muhammed Şakir, Mısır: Mustafa el-Halebi.
- et-Tirmizî, Ebû İsa Muhammed İbnu İsa İbni Sevre, (1356/1937). *el-Cami'u's-Sahih*. 2, 270 (Salat, 188, No: 413), Kahire.
- Uzunpostalcı, Musatafa, (1994). Ebû Hanîfe. *DİA*, İstanbul.
- Ünal, Halit, (1992). Baygınlık. *DİA*, İstanbul.
- Ünal, Halit, (1993). Cem. *DİA*, İstanbul.
- Ünsal, Ahmet, (2007). *Mukayeseli Fıkh Çalışmaları*. (FIKİH), İLİTAM, 3. Baskı, Ankara Üniv. Uzaktan Eğitim Yayınları, Ankara.
- Üzüm, İlyas, (2004). Mezhep. *DİA*, Ankara.
- Vehbe ez-Zuhaylî, (1985). *el-Fıkhü'l-İslâmî ve Edilletüh*. Dâru'l-Fıkr, Dımeşk.
- Yaşaroğlu, Kamil, (2002). Kazâ. *DİA*, Ankara.
- Yaşaroğlu, Kamil, (2002). Kûsûf. *DİA*, Ankara.
- Yavuz, Yunus Vehbi, (1998). Hayız. *DİA*, İstanbul.
- Zehebî, (1413/1993). *Siyeru a'lâmi'n-Nubela*. (nşr. Şuayb el-Arnaud – Muhammed Nuaym el-Arksusi), Beyrut: Müessesetü'r-Risale.
- ez-Zemahşerî, Ebû'l-Kâsım Mahmud b. Ömer, (1987). *Ruûsu'l-Mesâil, el-Mesailu'l-Hilâfiyyat Beyne'l-Hanefiyyeti ve's-Şâfi'iyyeti*. (Tahk. Abdullah Nezir Ahmed), 1.baskı, Beyrut: Daru'l-Beşâiru'l-İslâmiyye.
- ez-Zencânî, Ebû'l-Menâkıb Mahmud b. Ahmed (h.656), *Tahrîcu'l-Furû'ale'l-Usûl*. tahk. Dr. Muhammed Edib Salih, Dımeşk, Cami'atu Dımeşk, h.1382.
- ez-Zeylaî, Cemalüddin Ebû Muhammed Abdullah b. Yusuf el-Hanefî, (h.1357). *Nasbu'r-Râye li Ehadisi'l-Hidaye*. (4 cilt), 1.baskı, Mısır: Dar'u Me'mun.
- ez-Zeylaî, Cemalüddin Ebû Muhammed Abdullah b. Yusuf el-Hanefî, (1393/1973). *Nasbu'r-Râye*. Beyrut.
- ez-Zeylaî, Fahreddin Osman b. Ali el-Hanefî, (h.1313.). *Tebyinü'l-Hakaik fi Şerhi Kenzi'd-Dakaik*. (6 cilt), 1.baskı, Beyrut: Dâru'l-Marife,
- Zühdü Paşa, (h.1311.). *el-Mecmûatü'z-Zühdiye*. İstanbul.
- Zweigert, Konrad-Kötz Hein, (1971). *Einführung indie Rechtsvergleichung*. Bd. I, Tübingen
- el-Mevsuatü'l-Fikhîyye*, Küveyt (1404/1983), Vezaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslâmiyye. II. Baskı., *Mevsuatü'l-fikhi'l-İslâmî (Mevstüatü Cemal 'Abdinnâsir)*, Kahire.
- DİB, (2006). *Kur'an-ı Kerim Meali*. Ankara: Dib yay.